

ВІДГУК

рецензента, кандидата педагогічних наук Ганни Олександрівни Ребрової на дисертацію Ірини Анатоліївни Шиман з теми **«Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці»**, що подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження

Дисертаційне дослідження Шиман Ірини Анатоліївни «Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці» відповідає викликам суспільства щодо необхідності підготовки майбутніх учителів-митців, здатних привнести в освітній простір Нової української школи найсучасніші методики формування естетичної, мистецької та загальної культури учнів. Учителі музичного мистецтва в сучасному глобалізованому мультикультурному світі постають одразу перед кількома дилемами: засвоєнням і ретрансляцією традиційних форм, моделей і жанрів, а з іншого боку, – моніторингом, засвоєнням та здатністю використовувати в професійному житті інноваційні та трендові тенденції і стилі. При чому останнє стосується і педагогічної, і музичної інноватики. Суб'єктний вимір якісних змін у галузі освіти набуває вигляду інноваційної діяльності педагогів-практиків. В освітньому просторі вона актуалізує опрацювання й оформлення здобутків нового педагогічного знання в окрему наукову галузь – педагогічну інноватику. Саме в межах зазначеного напрямку й здійснено дисертаційне дослідження, що рецензується. Відтак, вважаємо його цілком актуальним і своєчасним.

Зв'язок дослідження з науковими планами і темами

Дослідження Ірини Шиман виконано в межах наукової теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0114U007157), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Тематика дослідження є органічною частиною роботи лабораторії кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Інновації в освіті».

Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 27 жовтня 2022 року).

Аналіз змісту роботи

У анотації до роботи двома мовами подано відомості про нові факти, що одержані здобувачкою в дисертації, представлено список публікацій дисертантки; у вступі репрезентовано мету, гіпотезу, завдання дослідження, рівень апробації результатів та рівень висвітлення наукових положень в публікаціях різного рівня.

В першому розділі дисертації «Теоретичні засади процесу формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в мистецько-освітньому просторі» дослідницею вперше в науковому дискурсі обґрунтовано зміст феномена «інноваційна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва» у такому формулюванні: динамічний (системна синхронізація професійно-педагогічних, мистецько-естетичних, особистісно-диспозиційних елементів структури) конструкт, що віддзеркалює прагнення та здатність майбутнього педагога-музиканта до креативної музично-педагогічної, дидактично-творчої, мистецтвознавчо-дослідницької діяльності в мистецько-освітньому процесі закладів загальної середньої освіти, синтезуючи на ціннісно-світоглядному рівні й адекватних педагогічно-методологічних позиціях традиційні та інноваційні педагогічні (методичні, дидактичні, виховні, розвивальні) технології; забезпечується широкою ерудицією в контексті методології та технології інноватизації музичного виховання й музичної дидактики, сформованою професійною позицією щодо потенціалу інноватизації музичної педагогіки.

Спираючись на цілком логічне і виважене визначення основного феномену, Ірина Анатоліївна виокремлює адекватні сутності явища його підструктури: інтелектуально-мотиваційний, процесуально-педагогічний та особистісно-персоніфікований компоненти,

З опорою на структурну організацію феномена, що досліджується дисертантка репрезентує авторське бачення критеріальної бази для подальшого експериментального опрацювання проблеми формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. У дисертації інтелектуально-мотиваційний компонент інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва діагностувався когнітивно-настановним критерієм з показниками: обізнаність із сучасними педагогічними технологіями; обізнаність із сучасними концепціями музичного виховання учнів; вмотивованість на інноватизацію музично-педагогічної діяльності в НУШ. Процесуально-педагогічний компонент інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва діагностувався праксеологічно-фаховим критерієм з показниками: наявність професійної позиції як педагога та митця; сформованість педагогічно-проектувальних умінь; сформованість естетично-педагогічного світогляду. Особистісно-персоніфікований компонент інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва діагностувався індивідуально-детермінованим критерієм з показниками: креативність особистості; рефлексійність особистості; інноваційна спрямованість особистості. Схарактеризовано прогностично-усвідомлений, репродуктивно-інерційний, початково-інтуїтивний рівень сформованості інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичний розділ цілком слушно завершується науковим обґрунтуванням методологічних підходів та педагогічних умов формування інноваційної компетентності майбутніх педагогів-музикантів. Іриною Анатоліївною запропоновано методологічні підходи (інтеграційний, особистісно-діяльнісний, культурологічний) та педагогічні умови

формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (спрямування змісту психолого-педагогічної та музично-фахової підготовки студентів на формування їх інноваційної компетентності; забезпечення педагогічної підтримки професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогів та митців; набуття студентами практичного досвіду впровадження інноваційних технологій музичного виховання учнів в квазіпрофесійній діяльності).

У другому розділі дисертації «Експериментальне дослідження процесу формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в мистецько-освітньому просторі закладів вищої освіти» дисертанткою розроблено педагогічну модель формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що містить концептуально-цільовий, змістово-реалізаційний, результативно-диференційований блоки.

Концептуальним ядром розділу є те, що експериментально перевірено ефективність педагогічних умов і педагогічної моделі формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та методики її реалізації в процесі навчання у закладі вищої освіти, що представлена інформаційно-концептуалізаційним, технологічно-відтворювальним, фасилітаційно-світоглядним етапами.

Заслуговує на особливу увагу і безумовне схвалення зразковий алгоритм, за яким Ірина Анатоліївна описала розроблену методику реалізації педагогічної моделі формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Кожен етап методики описаний таким чином, що надає змогу отримати всі відповіді щодо мети етапів, завдань, форм та методів й змісту роботи. Отже, методика виглядає цілісно завершеною і готовою до впровадження у будь-якому закладі освіти.

З метою повноцінної верифікації експериментальних даних Ірина Анатоліївна звертається до методів математичної статистики: визначено емпіричне значення критерію χ^2 порівняння експериментальної групи на

констатувальному етапі та після проведення дослідно-експериментальної роботи.

Висновки до розділів та загальні висновки до роботи в цілому віддзеркалюють логіку та зміст розділів дисертації. Список використаних джерел оформлено за новітніми вимогами; в додатках розгорнуто представлено робочу програму експериментального спецкурсу.

Апробація результатів дослідження

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка про впровадження № 951 від 22.11.2023 р.), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (довідка про впровадження № 1-7/540 від 14.11.2023 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка про впровадження № 78-н від 03.11.2023 р.).

Дискусійні положення та зауваження до роботи

Дисертація в цілому справляє дуже позитивне враження, а зміст роботи надає підстав стверджувати як про наукову зрілість дисертантки, так і про досягнення всіх поставлених дослідницьких завдань. Разом із цим, робота не позбавлена недоліків.

1. Назви першого та другого розділу свідчать про те, що дисертантка проводить роботу з формування інноваційної компетентності в мистецько-освітньому просторі. Крім того, в тексті роботи йдеться про так званий «мистецько-освітній процес». Бажано було б на сторінках дисертації розкрити яким чином розтлумачуються ці поняття.
2. Предметом дослідження визначено «педагогічні умови та модель формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», а в тексті другого розділу розроблена модель визначена як педагогічна.

3. У висновках до роботи не зовсім чітко визначено перспективи подальших наукових розвідок в обраному напрямі, хоча за текстом дослідниця ці перспективи накреслює.
4. Рукопис дисертації не позбавлений технічних, орфографічних та пунктуаційних помилок.

Водночас наголошуємо на тому, що репрезентоване дисертаційне дослідження є самостійно виконаною, логічною, завершеною дослідницькою роботою з актуальної теми, а названі зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертації.

Загальний висновок

дисертаційна робота **«Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці»** відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) і надає підстави для присудження Шиман Ірині Анатоліївні наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Офіційний рецензент:

Кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
вокально-хорової підготовки
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Ганна РЕБРОВА

